

Di 18'ê Gulanê de kêliyeke bêdengiyê

Pêşengê şehîdan Hakî Karer wiha digot: "Ev bar ne tenê barê gelê Kurd e, barê min e jî. Ev riya ku hûn li ser dimeşin ne tenê riya xelaskirina mirovên Kurd e, riya xelaskirina mirovahiyê ye jî, ji ber vê yekê, ez xwe wek endamekî malbata gelê Kurd dibînim."

Rûpel 10

Gerilla êrîş kir. 120 leşker hatin kuştin. Helîqopteran cemsê qereqolê yên vala bombe kirin

Rastî nayên veşartin

Dema gel bi partiya xwe ve bê girêdan, tîrsa dilê wî dîşkê. Edî ji kûçikan jî natirse; ne ji kûçikên resmî ne jî ji yên sivil.

- Gerilla 15 ê Gulanê erîşeke mezin bire ser qereqolên Nirweh û Billeh, 120 leşker û 13 gerilla hatin kuştin. 40 leşker birîndar bûn. Gerilla 8-9 leşker jî esîr kirin
- Piştî hilweşandina qereqolên her du qundan gerilla jî bi cemsê qereqolan ji cihê bûyerê dûr ketin. Helîqoptera cemsê xwe yên vala bombe kirin, 10 gundî kuştin

Eniya Rizgariya Neteweya Kurdistan (ERNK) Rêxistina Ewrûpa, roja 19'ê Gulanê, ji bo raya giştî belavokek hi-nart. ERNK, di belavoka xwe de li ser livbaziya ARGK ê ya 15 Gulanê agahdarî dide. Gerillayên Artêşa Rizgariya Gelê Kurdistan, di 15'ê Gulanê de erîşeke mezin birin ser qereqola Qilaban (Şimex) ê.

Di belavokê de ev agahdarî tîna dayîn: "Gerilla di 15'ê Gulanê de li Şimexê bi navê 'berbang' û di destpêka beyanê de, operasyoneke fireh pêktîne. Qereqolên gundên

Nirweh û Billeh (Qilaban-Şimex) di bin agirê gerilla de tîna hilweşandin. Di vê operasyonê de 120 eskerên Tirk hatin kuştin. Ji wan gellek jî hatin birîndar kirin. Di vê erîşê de 19 lib (G3), 4 lib (A6), 1 lib (BCS), 5 (bêsim tîlsîz), hejmareke bilind ji bombeyên destan û gellek fişek ketin destê gerilla. Li vir 13 gerillayên ARGK ê hatin kuştin"

Piştî erîşên gerillayê, hêzên dewletê dikevin nav herdu gundan û agir vedikin ser gundiyan. Hêzên dewletê,

Rûpel 15

Mafên mirovan û demokrasiya sexte ji reşikên Los Angelesê bipirsin

Şoreş Dicle Rûpel 4

Mandela û nivîskarên Tirk

Huseyîn Deniz Rûpel 5

Ewên destê xwe dirêjî PKK bikin, emê destên wan ji ber de jê kin

Memo Nazî Rûpel 6

Dayikên me ne yên berê ne

R. Cizre Rûpel 7

Îlm ne haceta xapandinê ye

Cumalî Cotkar Rûpel 8

Mestûrey Kurdistanî

Mehabat Kurdî Rûpel 13

Niştimana xwe binas

G. Çiyan-M. Kurdî Rûpel 14

Berpirsiyariya ERNK ya Ewrûpa:

'Dewlet dixwaze gel bitirsîne'

- Piştî bûyerên Newrozê, dewlet erîşên xwe li dijî gelê me yê bê çek xwirt û tunde kir. Li aliyekî artêşa dewletê bi balafir û bombeyên kîmyewî diçe ser çiyayên me, bombe dike, û li aliyê din sivil û gundiyan dide bin îşkence û wan di bin lêdanê de dike

Piştî bûyerên Newrozê, ku dewleta Tirk tê de li hemberê dinyayê û awira giştî hate pişange kirin, erîşên xwe yên hovane li dijî gelê me yê bê çek xwirt û tunde kir.

Li aliyekî artêşa dewletê bi balafir û bombeyên kîmyewî

diçe ser çiyayên me, bombe dike, û li aliyê din sivil û gundiyan dide bin îşkence û wan di bin lêdanê de dike, her wiha li aliyê din jî dixwaze bi dinyayê bide qebûl kirin ku dewleteke demokrat û humanîst e.

Rûpel 15

Nelson Mandela:

'Ez piştigiriya têkoşîna gelê Kurd dikim'

Nelson Mandela (Rêberê Kongreya Neteweyî a Afrîqê) di 17'ê Gulanê de li Osloyê bû. Li ser vexwendina (dawet) hikûmeta Norveçê, ji bo ku di cejna Norveçê ya neteweyî de beşdar bibe, Mandela hate Norveçê. Weke ku tê zanîn, ji vir çend roj berê Mandela, xelata dewleta Tirk negirt û red kir. Li ser vê bûyerê gellek mirov û rêxistinên welatparêz spasîya xwe ji Mandela re diyar kirin û ew pîroz kirin.

Li Norveçê komek ji aligirên ERNK ê , di dêrê de pêç (qevd) ek gulên sor pêşkêşê Mandela kirin û ew pîroz kirin. Mandela di vê hevdiîtinê de kêfxweşî û bexteweriya xwe diyar kir. Mandela di axaftina xwe di wiha got: "Ez ji bo azadî û mirovahiyê têdikoşim. Ew kes û gelên ku li hemberî zordestî û nemirovahiyê radiwestin ez bi wan re me. Ez li ba gelê Kurd im. Ez piştigiriya têkoşîna gelê Kurd dikim."

Li Kurdistanana Başûr hilbijartin

- Ji bo avakirina parlamentoyeke otonom li Kurdistanana Başûr hilbijartin (seçim) çêbû. 7 partiyên Kurd, Ereb û Asurî beşdarê hilbijartinê bûn. Di nav van partiyan de partiyên herî xwirt PDK û YNK xwiya dikin.

Piştî hilbijartinê PDK û YNK tek mezin heye. gazinek hileyên li hev kirin Heta kêliyên dawî ku wê 19'ê Gulanê li Kurdistanana Başûr hilbijartinê parlamentoyê çêbû. Nêzikî milyonek û sed hezar hilbijêr (seçmen) beşdarê hilbijartinê bûn.

Partiyên ku ketin vê hilbijartinê 7 heb in: PDK, YNK, PSDK, PDGK, PİK, PKÎ û Partiya Asûriyan. Ji van 7 partiyan PDK (Partiya Demokrat a Kurdistan) û YNK (Yekitiya Nîştîmanî Kurdistan) du partiyên herî mezin in. Di navbera wan de reqabe-

tek mezin heye. Heta kêliyên dawî ku wê rojnameya me bihata çapkirin jî netîceyên hilbijartinê nehatibûn.

Li gor nûçeyên ji Kurdistanana Başûr gihîştine me, li herêma hilbijartinê munaqesê di navbera PDK û YNK de çê bûne. Her du teref jî navê hîlebazyê li hev dikin û gazinan ji hev dikin. Pêşmergeyên YNK ê dibêjin Hinek aligirên PDK ê du car rayên xwe bi kar anîne.

Rûpel 15

ROJEVA WELÊT

Xelata Atatürk tijî xwîn e

Hefteya buhurî, dema Mandela xelata Atatürk bi zimanekî nerm û nazik red kir, hingê ji serokwezîrê Tirkîyê bigirin heta sernivîskarên rojnameyên holdinga û hemû rewşenbîrên sexte xwe negirtin; hêrs bûn, qehirin, çavên wan ji hêrsê sor bûn û ji xezeba dilê wan agir ji devên wan bariya.

Rûpel 15

'Ewên ku destê xwe dirêjî PKK bikin, emê destên wan ji ber de jê kin'

Eger Ehmedê Xanî sax bûya wê wilo bigota

● Eger Celal Talabanî lingê xwe li Konferansa Parisê nexista, ew "rewşenbîrên" Kurd ên ku ji Ewropa dûverêzî hev bûne û çûne Konferansê tev bi caşekî Kurd re rûdiniştin! A rast, Fransa ew bi caşekî re didane rûniştandin. Divê barê de, em gotineke Ehmedê Xanî finine bîra xwe:

**Namûs e li Hakim û Emîran
Tewan çi ye şayîr û feqîran?**

Gava "Libération", rojnameya sosyalîstên Fransa, ji bo armancên xwe yên siyasî (yek jê Qerebaxa Bilind ji Azerbaycanê bistînin û bidine Ermenistanê) piştî Kurdan digirtin û şerê Tirkiyê dikirin, perçak ji belavokeke Dev-Sol belav kirin. Tê de Dev-Sol wiha nivîsandibû: "Ewên ku destên xwe dirêjî gelê Kurd bikin, em ê destên wan bişkênin". Eger Ehmedê Xanî sax bûya û ev gotina Dev-Sol bixwenda, wî ji wê wiha bigota: "Ewên ku destên xwe dirêjî PKK bikin, emê destên wan bişkênin". Eger rewşenbîrên 30 milyon Kurdên me bi hev re bibêjin: "Ewên ku destên xwe dirêjî PKK bikin, em ê destên wan ji ber de jê kin", hingê mirov dizane heta ku derê bîr û baweriyên rewşenbîrên me pêşve çûne; heta kuderê haydar in ku her carê gelê me ardüyê armancên siyasî ne; heta ku derê zanin ku Amerîkaya Bush, Fransaya Mitterrand û

Dewleta Tirk bi hev re dixebitin ka wê çawa têkoşîna çekdarî ya PKK vemînin.

Hinekên wan (li Amerîka) bi gur re miyê dikujin, hinekên wan (li Fransa) bi xwediyê miyê re şîne digerin. Êdî, ev tiştên wiha divê di serê rewşenbîrên Kurd re derbas ne bin. Ma ji trajîdiya Kurdên Başûr wê jê hê mezintir bête serê Kurdan? Erê, wê jê hê mezintir bête ser Kurdan -vê carê Kurdên Bakur in- eger peya (ûşaq) di Kurdan de hê ma bin.

Em carekê Konferansa li Parisê "Kurd: zanaveke Kurdî û Mafên mirovî" ku bûye bînine bîra xwe. Yê ku hatine Konferansê çi kirin? Armanca siyasî ya Konferansê zanibûn çi ye? Rast e xirabiyên Celal Talabanî hene, lê carna çeyiyên wî jî hene. Eger Celal Talabanî lingê xwe li Konferansê nexista, ew "rewşenbîrên" Kurd ên ku ji Ewropa dûverêzî hev bûne û çûne Konferansê tev bi caşekî Kurd re

Eger Kurd, bi serokatiya PKK ê bibin xwediyê wê Dewletê, ew Dewleta Kurdî wê berjewendiyên (menfe-elên) Kurdan biparêze. Ji ber vê, Amerîka naxwaze ev dewlet ava bibe.

rûdiniştin! A rast, Fransa ew bi caşekî re didane rûniştandin. Divê barê de, em gotineke Ehmedê Xanî finine bîra xwe:

**Namûs e li Hakim û Emîran
Tewan çi ye şayîr û feqîran?**

Bi gotineke dinê, ewên ku gunehar in ne şayîr û feqîrên miletekî ne, lê hakim û mîrên wî ne.

Mesela Kurdî li Fransa di

destên Danielle Mitterrand de bûye kertek û pê rûyê xwe li hember oposîsyona (Rastan) li dijî Sosyalîstan gewr dike. Bîndestên doh îro ji min re bûne zordest! Em dostaniya kê be qebûl dikin gava mesela Kurdî di riya PKK de were nas kirin, ne di riya peyan de.

Divê mirov bizane mesele ne

avakirina Dewletê Kurdî ye. Dijminê me dixwaze bizane eger dewletê Kurdî di navçê de çê bibe, wê bibe dijminê kê û hevalê kê. Ev ji bo gewrehêzên dinyayê girîng e. Eger Kurd, bi serokatiya PKK ê bibin xwediyê wê Dewletê, ew Dewleta Kurdî wê berjewendiyên Kurdan biparêze. Ji ber vê, Amerîka naxwaze ev dewlet ava bibe. Amerîka dixwaze peyana xwe peyda bike, ji bo paşê ji xwe re bi kar bînin, weke çawa bi serê Sedam Husên girtin û hîştin ku deh salan herbê bi Iranê re bike. Sibê, eger Amerîka peyayên xwe deyne, çawa xwestin, wê wisa kurdan ji xwe re bi kar bînin.

Îro, rewşa berpirsiyarên Dewleta Tirk mîna rewşa karakterên şanogeriyeke Çêxov in. Semîvîsa wê şanogeriye "Baxçê Kerezan" (La cerisaie) e. Hemû karakterên wê şanogeriye di dudiliyê de dijîn, nizanin çi bikin, tev li xwe heyirîne, nexweş bûne, nikarin biryaran bistînin. Îro, berpirsiyarên Dewleta Tirk karakterên Çêxov in. Eger mesela Kurdî di riya PKK re binasin, PKK partiyeka Kurdparêz e; eger piştî Îsrail li dijî mesela Fêlestîne bigrin, lê 150 000 000 Erebi? Eger li ser mesela Filistîne li dijî Îsrail rabin, cihûyên Ewropa û Amerîka wê di serê wan de lêdin; eger li ser mesela Qerebaxa bilind dengê xwe bikin, Edward Darajyan û Kissinger wê mesela Kurdî jê re derxînin; eger dengê xwe nekin, rûyê wan di nav Tirkan û Azerîyan de namîne; eger li ser mesela Qibrîsê bi Grêkan re rûnin. Amerîka naxwaze problem li navçê çareser bibin. Bi kurtî, berpirsiyarên Dewleta Tirk destên xwe dane ser zikê xwe û Amerîkaya Bush şîretên xwe ji wan re dişîne: "Realîta Kurd, Partiyeka Kurd, televîziyoneke Kurdî, Programa Kurdî li Radyoya "Dengê Amerîka" û hwd...".

Memo Nazi

Pirsên civakî û mafên Kurdan ên neteweyî

Wek hemû civatên din, endamên civata me Kurdan jî xwediyê jiyaneke fizîkî ne. Di jiyana (heyat) a civakî (sosyal, toplumsal) de dikare jiyana mirovan dewlemend û serkeftî be. Lê jiyana dikare xizan û belengaz be jî. Di civatek wiha de himê jiyane qels û bê taqet e. Mirov û mêjiyên mirovan nebûye xwediyê huzûreke pirralî. Bi gotinek din, heger himê jiyane qels be, dil, mêji û her wiha jiyana jî qels e û ne azad e. Sedemên vî halî mêtîngêhî ye.

Di cihanê de hin civat, ji hinek civatên din baştir dijîn. Rewşa hinakan jî pirr xirab e. Li cihanê sistemên siyasî yên xirab û sistemên pirr xirab hene, encamên têkoşîna mirovên baş û bîndest in. Mumkun e Ewropa, Amerîka, Japon û çend cih ên din xwediyê jiyaneke baştir bin. Lê, ew jiyana baş ku ew civat tê de dijîn, encamên pelçiqandin û mêtîna civatên din in. Ewropa bi sedalan Afrîka, Amerîka Latîni û Asya; Japon nivê Asya; Amerîka jî hemû cihan demekî durr û dirêj mêtîye. Lê dîsa jî, her çiqas jiyana madî li wan deran baş be jî, mirovahî hîn negihîştîye jiyaneke dewlemend a pirralî. Lewma di navbera mirovan de wekhevîya aborî tune ye.

Heger mirov li civata me Kurdan binêre û rewşa ku geit me têdeye bide ber civatên din û di çend wanan de bixwaze

muqeyesan bike, mirov dikare bibêje îmkana muqeyesekirinê tune ye. Ji ber ku hîn pîrseke me di tu warekî de çareser nebûye. Tu dibê qey gelê Kurd hîn di merhela zayînê de ye. Hîn dest bi axaftinê, hîn dest bi stiranê nekiriye. Jiyana gelê Kurd dişibe jiyana zarokên yek salî. Wek zarokên yek salî gelê Kurd jî hîn dest bi axaftina çend gotinan kiriye. Hîn me dest bi dibistanê nekiriye, hîn em nizanin bixwînin û binivîsinin. Hîn me ji bo jiyaneke azad dest bi xebatê nekiriye. Hîn em nebûne xortên azad yên bîst salî.

Li cihanê qet civatek tune ye ku axaftina wê qedexa ye. Hemû neteweyên cihanê dibistan xelas kirine, dezgah û sazîyên xwe ava

**Hîn me dest
bi dibistanê
nekiriye, hîn
em nizanin
bixwînin û
binivîsinin.
Hîn me ji bo
jiyaneke
azad dest
bi xebatê
nekiriye. Hîn
em nebûne
xortên
azad yên
bîst salî**

kirine. Hemû xwedî dewlet in.

Rewşa civata me, bi me bi xwe ve girêdayî ye. Heger em bixwazin, em ê bikaribin rewşa îro ku gellek xirab e, ber bi başiyê ve bibin. Ew rewşa ku gelê me têde ye ne rewşa ku mirov pê şa bibe. Ne tenê welatê me hatiye dagîrkirin (îşgal kirin) û dewlemendiya axa me tê mêtin. Lê her wiha pêşiya mezinbûna me, axaftin û fêrbûnê jî ji me hatiye girtin. Niha em zarokên yek salî ne û dixwazin bimesin. İcar jî ew dixwazin lingên me jêkin, zîmanê me ji kok ve hilkin.

Ji bo çareserkirina pîrsgerêkên me yên neteweyî bî têkoşînê rê li ber me tune ne. Lê hemû pîrsên me bi azadbûn û serxwebûna welêt re hal nabin. Ji bo ku em bikaribin neheqiyên ku li

ser neteweya Kurdan hene ji holê rakin têkoşîna neteweyî; ji bo gihîştina jiyaneke azad, jiyaneke wekhev li welat û li cihanê jî têkoşîna sosyalîst pêwîst e. Welatê me parçek ji cihanê ye. Ji bo welat xebat ji bo civatên cihanê xebat e. Ji xwe şerê Kurdan bi navekî din şerê azadbûna hemû civatên cihanê ye. Ew parastina bîr û baweriyên sosyalîzmê ye. Dê pêşeroj bi awayekî, hevkariya navneteweyî xwîrt bike. Her çiqas heger îro bî Kurdan kes behsa parastina bîr û bawerîya sosyalîzmê neke jî, girtina biryareke wiha bo Kurdan şeref e û ew biryara dîrokî de gelê Kurd di pêşerojê de hin jî bi rûmet bike.

M. Ali Tüysüz

Di 18'ê Gulanê de kêliyeke bêdengiyê

Hakî Karer

Şehîd tovê jiyane ne. Tu kes wek şehîdan ji jiyane heznake. Ew hewçend ji jiyane hezdikin ku dikarin xwe ji bo wê feda bikin. Hakî Karer jî yek ji wan pêşengên şehîdan e. Ew bi eslê xwe Tirk bû, lê di riya têkoşîna gelê Kurd de canê xwe feda kir; şehîd ket.

Hakî Karer wiha digot: "Ev bar ne tenê barê gelê Kurd e, barê min e jî. Ev riya ku hûn li ser dimeşin ne tenê riya xelaskirina mirovên Kurd e, riya xelaskirina mirovahiyê ye jî, ji ber vê yekê, ez xwe wek endamekî malbata gelê Kurd dibînim."

Berî ku destpêbikim û derbasî nava jiyana nemiran bibim, ez kêliyekê (deqeyekî) li ser ruhê şehîdan disekinim... Bîranîna wan ronahiya riya me ye!

Ev roj ne mîna hemû rojan e. Stêrka îşev pirr bi ronahî ye. Ne ewr e, ne mij e û ne jî dûman e. Berfeke sipî xwe bi ser ezmanan de vegirtiye.

Ev roj rojêke pîroz e, roja ku jiyana me tê de hatî afirandin, 18'ê Gulanê ye, **Cejna Şehîdanê Kurdistanê!**

Hîna me tiştek di derbarê wan de negotiye, em li serokê xwe guhdarî bikin... Ka çi dibêje: "Şehîdan me 20-25 salî bûn. Wê sibê jiyaneke nuh li Kurdistanê çêbibe. Bi rastî her şehîdekî me mîna gulekê ye, dibêjine wê gulê gula Mihemedî. Wê her yek mîna guleke sor di cihê xwe de şîn we re... Şehîdan me çêçêkên welêt in!"

Bi gurzên gul û gupikan, ez pêrgîni 18'ê Gulanê diçim, seriyê xwe li hemberê gora leşkerê (serbazê) nenas (şehîd) ditewînim û van çend rêzikan diavêjime ser:

Bibexşînin, heya niha me nivîseke layiqî we, helbesteke li gora dilê we û xebateke wiha serkevtî li ser riya we, me pêkneanîn. Biborînin, hûn ji ezmanan bilindtir in, ji deryayan firehtir in û ji her hêzê bi hêztir in. Emê çi bikin?! Çi ji dest me tê, em dikarin çawa bang û slogana te derbasî karvaniyê bikin? Tu ewqasî mirovekî bilind î! Tu çawa dikarî xwe nesipêrî dijmin û fişeka dawiyê de seriyê xwe de biteqîni! Ji vê lehengiya te ez tenê tiştekî dizanim: Qehremaniya te qehremaniya PKK ye!

Divê em şehîd û pakrewanên xwe nas bikin, lê hema heya ku em dîroka derketina partiya xwe nas nekin em nikarin şehîdan jî nas bikin. Heya ku em destpêka partiye jî bizanibin girîng e em vê gotina serok a jêrîn bixwînin: "Dema ku em bi rê ketin (di 70 an de) kesekî em nedipejirandin. Her kes li dijî me

bû, malbat, gund, bajar... û heya bi dostên me yên nêzîktir jî, digotin: "Hûn dîn bûne, hûn hîna ciwan in, guneh e herin li xwendina xwe binêrin. Peryên we tune ne hûn pê çend nanan bikirrin, hûnê çawa Kurdistanê çê bikin!..."

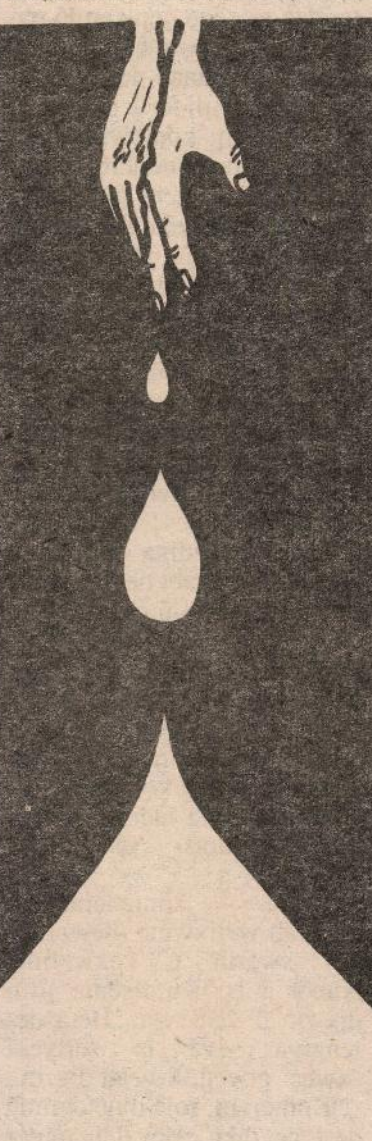
Rast bû, ne qurûşek pere, ne sîlehek, ne fişgekek û ni jî hêzeke ku alîkariya me bike. Berde alîkarî û piştgiriya me bikin, em ji hêla dost û dijminan ve dihatine teşhîrkirin. Li aliyekî dewlet bi mirinê bi ser me de dihat û li aliyê din hêzên hevxe-batkar. Her duyan hêzên xwe kiribûn yek û mîna hovên dev-bixwîn êrîş dihanîn ser me.

Sal 1977 bû. Em çend heval bûn cihê me yê razan û çêkirina civînan tune bû, me nedikarî em belavokekê biweşînin. Emê çi bikin? Çi derfet (îmkan) di dest me de he ne? Emê bi çi hêzê xwe ji êrîşa dijmin û hevxe-batkarî biparêzin?.. Bi rastî bersîva van pirsan gelekî zor bû, ji ber ku ji bilî du gotinan: 'Kurdistan heye û bindest e, divê were serbixwe kirin', tiştekî meteryalî di dest me de tune bû.

(...)

Baş têye bîra min, hevaleyê me yê pirr hêja û bilind hebû,

ew ne Kurd bû. Min gelek caran ji wî re digot: "Barê Kurdistan giran e, xwe nede bin wî barî, emê bi xwe barê xwe hilgirin." Digot: "Na! Ev bar ne tenê barê we ye, barê min e jî. Ev riya ku hûn li ser dimeşin, ne tenê riya xelaskirina mirovên Kurd e, riya xe-

laskirina mirovahiyê ye. Ji bo vê yekê ez ji niha û şûn ve xwe endamekî malbata we dibînim... Ew ciwanê nemir rêheval Hakî Karer bû.

Hevalê Hakî malek bi kirê (îcaret) girtibû, em çend heval di wê malê de diman. Hevalê Hakî jî him hembal dixebitî û him girûbek heval tedrîb dikirin û him jî ew bi xwarin û vexwarin dikirin. Hakî wiha kesekî fedekar bû!

Di 77 an de Hakî Karer li Dilûkê (Entab) bû. Di qehwexaneyekê de pirsaxwebûn û azadiya Kurdistanê û nave-roka Manîvesto şîrove dikir. Girûbek ji peyayên dijmin ku navê "stêrka sor" li xwe kiribûn, êrîş anîne ser hevalê me Hakî û ew şehîd xistin... Belê ew roj 18'ê Gulanê bû..."

Li vir pîrsek xwe di mejiyê mirov de dilivîne, şehîdbûna rêheval Hakî tê çi wateyê? Hakî Karer bi şehîdbûna xwe ya di 18'ê Gulanê de berpirsiyariya çi dike?

Dema ku dewletê destên xwe yên bi qirêjî di riya kulmek dûvelank re dirêjî jiyana Hakî kirin, amanca wan ne şexsê wî hevalê me yê şehîd bû, Na! Xwestin bi şehîdbûna wî meşa me ya ku nuh bi rê

ketibû bidin sekinandin. Ji hingê ve dizanîn û têgihîştibûn ku PKK ne ji bo çend salan e, ji bo sedan salan e, wê meş gelekî dirêj bike. Rastiya ku derketiye holê jî ev e. Ji lew re xwestin bi lêdaneke xwîr re tehdîda mirinê bidin "şoreşgerên Kurdistanê". Gelo bersîva şoreşgerên Kurdistanê çi bû? Em bi hev re van çend hevokên serok bixwînin: "Di 18'ê Gulana 1977 an de hevalê me Hakî şehîd xistin. Weke ku eşkere bibêjin: Ev e me dest pêkir, eger hûn neskînin emê dawîya we bînin. Me jî got: Divê xwîna şehîd Hakî li erdê nemîne. Eger mirov di cih de

tola şehîdan xwe raneke, hingê ew xiyaneke bi wan dike. Tu di ser şehîdbûna Hakî re derbas nebû, me heyfa Hakî hilanî. Ne tenê ev, me gaweke xwîrttir avêt, çi bû? Ji bo ku em bîranîna Hakî bi cih bînin, me Partiya Karkerên Kurdistanê damezrand (...)"

Belê, bi xwîna Hakî Partiya ku îro rêberiya tevgera parastina mirovahiyê dike, hate damezirandin. Rastî ev e, Parti-

ya Karkeran vê rolê dilîze, gelê Kurd jî yê ku bi milyonan xwe li dora wê hêza ku tu caran nayê revandin, dicivîne, gelekî serbilind û serfiraz e.

Ji lew re ev roja bi rûmet (18'ê Gulanê) di dîroka Kurdistanê de nîşaneke serkevtinê ye, ne tenê ji bo gelê Kurdistanê, ji bo tevayî mirovahiyê ev roj hilgavtineke azadiyê ye.

Li vir pîrsek tê bîra mirov, gelo di Kurdistanê de şehîdbûn tê çi wateyê?

Bê gûman dema ku mirov li dîroka Kurdistanê vegere û hinekî rûpelên wê bide ber çavên xwe, wê bê dîtin ku tu welatan û tu gelan mîna Kurdistanê û gelê Kurd xwîn nerijandine. Ji dema ku feodalîstên Erebiyê bi riya îslamê dikevin Kurdistanê (sedsala 7 an) û heya vê sedsala XX an, dergûşa bajarvaniyê (medeniyetê) bûye gola xwînê, di wê golê de gelê Kurd bi xwe fetisiye, di xwîna xwe de fetisiye.

Dîroka me ev e; me ji bo nasnameya xwe xwîn nerijandiye, rastiya "Kurd leşkerên xelkê ne" jî vir tê. Sed heyf, me mîna boxeyan xwîna xwe ji bo parastina şêxên Erebiyê feodalîst, sultanên Osmanîyan, Farîsan... û li vê dawiyê jî ji bo kapitalîzmê rijandiye. Mirov dikare nav li vê kuştina ji ber xelkê ve bike "Şehîdbûn"? Na! Şehîdbûn ew e tu ji bo xwe jiyana bibî, dema ku hate xwestin jî ji bo xwe werî kuştin.

18'ê Gulanê berpirsiyariya vê rastiye dike. Li hemberê ketinê di dîroka me de serkevtinek e. Ango di nava gerênka mirinê de, guleke jiyane ye!

Ey serbazê nenas! Em li hemberê serbilindiya te serçok dibin û bi destên girêdayî xwe li pêşiya te diçemînin. Emê karwanê ku tu serkêşiya wî dikî, bê westabûn bajon. Ne diwestin, ne paşve dikişên û ne jî tu hêz dikare me bitirsîne. Ev in em di bin ronahiya we de mîna şêran diholin, dema ku were xwestin em goştê xwe jî dixwin, çavên xwe vedixewirînin û tu caran teslîm nabin! Em ji destana berxwedana we dersên lehengiyê digirin.

Ne bi nivîs, ne jî gotin, em bi tîfingên, bi gul û gupikan, bi soz û biryaran 18'ê Gulanê, "Cejna şehîdanê Kurdistanê" pîroz dikin! Soz û girêdana me ya dawiyê jî bi şehîdan re ev e!

Em ji dilê wê rojê li xwe-diyên şehîdan, li gelê Kurd û li serok û partiya xwe pîroz û bumbarekî dikin!

Dilbixwîn

Bijîşkekî Kurd li YDA xelata şerefê girt

Şahîne B. Soreklî

Li gor raporeke di derheqê bazirganên muhacir de hatî nivîsandin, li Australya pêşeroja aborî ê di dest bazirganên Çînî û Hindî de be. Li welatên wek Dewletên Yekbûyî yên Amerîka (DYA), Australya û Kenede di sedsala 20 an de bi milyonan muhacir ji hemû beşên cîhanê bi cih bûne û hejmareke mezin ji van muhaciran wek hemwelatîyên van welatan îroj bi rolên mezin radi-bîn. Rolên muhacirên bi serketî, ne tenê ji bo welatên wan yên nuh, lê herwiha pîr caran ji bo welatên ew jê hatine jî bi sîd (feyde, menfeet) û kelk (feyde) in.

Di 20 salên borîn de gellek kesên Kurd jî li van welatan û li welatên Ewropa bi cih bûn. Em hêvîdar in kesên Kurd yê ji welêt koçkirine, ew jî li warên xwe yên nuh bi serkevin û sîda wan herwiha bigihê neteweya Kurd...

Hin Kurdên li derve ji niha ve li welatên xwe yên nuh gavên mezin davêjin. Buletîna KURDISH LIFE ya ku ji hêla pirtûkxaneya kurdî (ya Stî Vera Saadpour) de tê weşandin behsa yek ji wan Kurdan dike, ku gelê Kurd dikare serê xwe bi xebat û berhemên wan rake. Ev Kurdê hêja Dr. Xazî Zîbarî ye.

Xazî di sala 1955 an de li Dehokê hatiye dinê. Li dû aşbetala 1975 an, Xazî jî wek bi hezaran Kurd neçar dimîne berê xwe dide Îranê. Ji wir, ew xwe digihîne DYA, jîyan li Amerîka jî bo Xazî ne hêsan e. Divê ew îngilizîya xwe dewlemend bike û ji bo hewcedariya rojane kar bike, lê ew dest ji hêviya ku bibe bijîşk, yanê tixtor, bernade.

Di sala 1980 an de Xazî şehadeya xwendina Kîmya û Biyolojiyê bi dest dixê û ji vir û şûn ve di nexweşxaneyan de kar dike, lê xwendina xwe ya bilind didomîne ta ku ew şehadeya majîsterê bi dest dixê. Di sala 1985 an de, zanîngeha TENNESSEE xelata şerefê dide Dr. Xazî Zîbarî. Ew wek xwendekarekî ku bi diwartî û zehmetiya herf mezin xwendina bijîşkiyê kuta kiribe tê hilbijartin. Dûvre Dr. Xazî di nexweşxaneyê Zanîngeha Louisiana de du salan li ser hev, xelatan digire, wek bijîşkekî ku karê xwe bi hesasiyet û dîqet kuta dike. Di sala 1991 an de Rêxistina Bijîşkên Amerîka jî xelata xwe ya mezin dide Dr. Azîz. Zanîngeha ew lê kar dike jî xelata ALPHA OMEGA ALPHA dide wî.

Îroj Dr. Xazî Zîbarî di warê emeliyatên guhertin û bicihkirina endamên bedenê de, yanê Transplant Surgery, li tevahiya DYA bijîşkekî bi nav û rûmet û deng e. Îsal Wezaretê Pêwendiyên Derve di roja Penaberan de bi van gotinan xelateke teqdîrkirinê da ev bijîşkekî Kurd, yê hêja: "Te jî ber stemkariyê dest ji welatê xwe berda û wek penaber hatî ev welat. Tu bê xweamadekirin gihîştî vir, lê te dikaribû berhemên bi şan û rûmet ji bo sîda hemû hemwelatîyên DYA pêşkêş bikî. YDE ji te re spas dike, qedr û qîmeta te bilind digire." Li dû van gotinan, Dr. Xazî Zîbarî nameyêke pîrozkirinê ji Serokê Amerîkî George Bush bi xwe digire.

Em jî Dr. Xazî bi dil û can pîroz dikin û hêvîdar in, di salên li pêş de kesên wek wî li hemû welatên cîhanê rûmetên wisa bi dest xin.

Folklor Botan -11- Panok (Pehnok)

Beşîr Botanî

rojê belav bikim.

Ez ji bo te me zarokê

Viyan û xwestin e, xêzkurt (setirkurt) û xêzhindik e, awaza wê bêhtir ji oktavekê (8 deng) ye û lédana wê bi hêz e. Du texlît û curên wê jî hene.

1- Panok kurt e û weke miyamê tete stirandin.

2- Pesta wê, bi rîtm tete pêşkêşkirin.

Ev herdukan bi dengêkî pan (pehn) tene stirandin. Peyva wê ya kurrû keçan e û li meyam û pesteyê evîndar bersîva hev didin û naveroka wê jî:

1- Viyan û xwestina evîndaran.

2- Pesn û hestên evîndaran. Ev naverok di gel stirandinê bûne pênasa panokê ye, ya ku bi viyan û hestan ve xemilandin. Panok tenê li Botan dihatê stirandin, lê îro kêm nimûne mane û mixabin e ku ber bi nemanê ve diçe. Wekî ez dizanim Kurdên Qefqasê jî stiranîne belav kirin.

Nimûneyên vî rengî jî li nik min kêm in, wisan kurt in. Lê li gor karîna xwe ez dê xwe piçekî biwestînim ku li paş-

1- Çinara te me
Keç: Çinara te me Kes im
Ava Cizîra Botan
Way bê te ne tiştekim
Hay delalê dil û can

Kur: Bilbilê te me zer im
Ava Cizîra Botan
Ji hêvinê dimirim
Hay delala dil û can

Keç: Çinara te me reş im
Ava Cizîra Botan
Hawar e lo nexweş im
Hay delalê dil û can

Kur: Bilbilê te me spî me
Ava Cizîra Botan
Ez ji bo te mirî me
Hay delala dil û can

2- Eman
Eman neşrihanê
Eman were canê
Jiyana min
Ax ji derdê te ciwanê

Sehran e l' Zaxokê
Govend e l' ber cokê
Te çavreşê

3- Nazê - Zaxoka Behdînan

Hoy Nazê Nazê Nazê
Hoy Nazê gerdengazê

Dengxoş î, hestawazê
Hoy Nazê Nazê Nazê
Ramûsim lo şêrazê
Hoy Nazê gerdengazê

Ne sivik im, ne naz im
Hoy Nazê Nazê Nazê
Bi evîm im tolaz im
Hoy Nazê gerdengazê

Hoy Nazê, Naza Zaxo
Hoy Nazê Nazê Nazê
Tim dilsoza dostê xo
Hoy Nazê gerdengazê

Were biçin nav dara
Hoy Nazê Nazê Nazê
Rûnin gel dost û yara
Hoy Nazê gerdengazê

Hoy Nazê tu naz neke
Hoy Nazê Nazê Nazê
Derdê dila gelek e
Hoy Nazê gerdengazê

Stiranek jî dikare rola xwe bileyize

Di vê dawiyê de kasêteke Hunerkom derket. Di vê kasête de çend marşên neteweyî û niştîmanî jî hebûn. Yek ji wan "Meşa Azadî" bû. Wextê mirov guhdariya vê marşê dike, gelek tişt tene bîra mirov, lê berî hemûyan miletek, welatek û berxwedanek xwiya dibin. Divê ezê bêjim cara yeka ne ku bi vî şiklî kasêteke kurdî wisa li tevayî Ewropa belav bibe. Min bi xwe vê kasête li welata başûrê-Rojavayê Kurdistan" jî dîtiye li cem welatparêzan.

Hunerkom her ji roja damezrandina xwe heta îro roleke mezin leyistiye û dileyize jî, di xizmetkirina çand û hunera kurdî de. Bi rastî mirov

wilo bi sanahî nikare kar û xebatên wan bîne ziman. Stran û marşên şoreşgerî û neteweyî bi şeweyeke xwîrt te-sîra xwe li ser mêjiyên mirov dihelin. Wextê min guhdarî "Meşa Azadî" kir, saz û hesteka pîr bilind di dilê min de peyda bû, saz û hesta Kurdistanê azad û serbixwe. Wê rojekê bê "Meşa Azadî" di gel meşên serbaziya Artêşa Rizgariya gelê Kurdistan li nav kolan û şeqamên paytexta Kurdistanê "Amed" de bête xwendin. Ev roj jî tim û tim nêzîk dibe û nêzîk bûye jî. Gel bi carek rabûye ser piyan û doza azadiya xwe dike.

Îro roja serhildanê ye. Şaîrî law "xort" Dilbixwîn "Meşa

Azadî" nivîsandiye. Kerem kin ev jî "Meşa Azadî":

Meşa Azadî

Bona serxwebûnê hatin em ji bo warê xwe ne Xakî Kurdistan aza kin Bona wê em her hene

PKK, her tim li pêş em can bi can li gel te ne Em ji bo te, tu ji bo me Tev ji bo niştê xwe ne

Her du baskên te li jorin ERNK û ARGK Çendî ew dijwar û zor in Soz û doza wan yek e

Meşa Azadiya me pîr Pîr bi hêrs û bi kîm e Partiya me al di dest de

Aleke sor ji xwîn e

Tank û topên neyarên me Meşa me qet nade paş Carê me soza xwe daye Vê carê em nadin paş

Çek û das û mokutên me Dil û mêj ji bo te ne Ta ku ala serxwebûnê Pûl bide em her hene

Semivîsa milletê Kurd Te îro bi xwe re anî Diqetîne zincîra ku Koletî bo me anî

Swêd - Welat

MEHDÎ ZANA D E R K E T

vahşetin günlüğü

MEHDÎ ZANA
'vahşetin günlüğü'

WEŞANÊN
MELSA

Jine şairî Kurd û dîrokna

M
E
S
T
Û
R
E
Y

K
U
R
D
Î
S
T
A
N
Î

(Sorani)

Gelî Kurdîş wek her gelêkî tîrî ser rûy zemîn xawenî gelêk le nawdaran û şafran û zana-yan bûwe. Yekêk lemane şaîr û mêjûnasî benawbang û "Mestûrey Kurdistanî" bûwe.

Mestûre Mahşerexanimî kiçî Ebûl Hesên Beg kurî Mihemed Axa, kiçî Mamî "Sadiq Elmûlk" e, û hawserî "pî-rekî" Xusrewxanî Nakam, Walî bajêrî "Sine" ye. Le hozî benawbangî. Qadirî "ye, le salî 1229" koçî/ 1814 "zayînî" le şarî Sine le dayik bûwe. Le salî 1264 "koçî" 1849 "zayî-nî" le şarî silêmanî be nexoşî rişanewe, le temenêkî kurdîda le dinya derçûwe.

Reza Qulîxanî Hîdayet le barey Mestûre delê: "Mestûrey Kurdistanî le jine necîbe benawbangekane. Xoşnûsêkî destrengîn û behrew jinêkî ciwan û şox û dawên pakî rawişt merdane bûwe. Dîwanî şîrekani Mestûre lejêr nawî "Dîwan" le salî 1926 bilaw kirawete-we. Mestûre nizîkey 20000 beyte şîrî le paş cê mawe. Herweha kitêbêkî tîrî nûsîwe be nawî "Mêjûy Erdelan" be zimanî farsî. Em pertûke le salî 1989 be zimanî Kurdî "Sorani" le Kurdistanî Başûr bilaw kirawetewe.

Ewey şayanî base nîrxî nasî Mestûre û nûsînekani le-we daxe ke le seretax sedey 19 hemda jinan tenanet le Ewropaşda mafi diyarî kiraw-yan be xoyanewe nedîtbû û

bigre şorişî meznî Ferensaş ke le mêjûy cihan û be taybet le mêjûy Ewropada karêkî gewrey kirdûwete ser jiyani koelayetî û ramiyarî mafekî ewtay bo jin diyarî nekird. Tenanet "Napilyon" îş ke be dakokîkerî mafi jinan dadenrê le yadaştakanîda, ke le Sant Hêlane nûsîwnî bem core derbarey jin dedwê: "Boye jinim be piyaw bexşî ta be berî bîne, her weku darî be ber mulkî baxewane jinîş mulkî piyawe." le katêkda eme barudoxî mafi jinan bûbê le Ewropada ey le rojhelatî musulmanetîda ebê çon bûbê? Bêguman le sakartîrî mafi mirovayetî bêbeşbûn û le çîwarçêwey dîwarî malda zincîrî nerîfî koneperistaney kome-layetî be dest û pêyanewe alabû, lem çerxeda le şarêkî muhazefezekarî Kurd da ke şarî "Sine" ye, jine xwendewarê wek mestûre helkewê ke nawî şaîrî û nûserî le hemû wilatekanda deng bidatewe cêy şanaziye bo ew mîlletey ke Mestûrey le dawênîda perwerand û we, le lapereyekî zêrînda nawî legel biwêjan û nûseran û edîbanî payeberzî Kurd da le mêjûy edebî kur dîda tomar bikrê.

Herçende Mestûrey Kurdistanî temenêkî kurt jiya, belam dîsanîş naw û nawbangî her mawin û zindûn. Le rastîda gelî Kurd serbilinde be yekêkî wek ew.

Le kotayî em baseda parçe şîrêkî Mestûrey Kurdistanî

pêşkeşî xwêneranî hêjay rojnamey "Welat" dekeyin:

Giriftarim be nazi çawekani mestî fetxanî

Birindarim be xemzey herdû çaw û tîrî mujganî

Be talî perçemî egrîçekanî xaretî kirdim

Dilêkim bû ewîşt xiste naw çahî zenexdanî

Minîş hatim bifermû bimkujin bimken be qurbanî

Teşekkur wacibe bo min eger bimrim be zexmî to

Be şertê kifnekem bidûrî be tay zulfî perêşanî

Le kuştin gerdinî azad dekem xo bêyte ser qebîrim

Ke rojî cuma bimnêjî lelay heşîr zehmetî naden

Eger wek min le em duniyaye sûtabê le hîcranî

Hemîşe sucdegahim xakî ber derganekey toye

Reqîb rûşê bê çûn nalê biga destim be damanî

Dilim meşkene çunku mexzenî derd û xemî toye

Fîday şert û wefaket çî beser hat meylî caranî

Eto emro le mulkî dilberêda nadîrey dehrî

Be resmî bendegî "Mestûre" wa hatote dîwanî

Têbînî Bo em nûsîne sûd lem dû serçawe wergîrawe:

1- Mêjûy Erdelan, çapî yekem 1989.

2- Govarî Swêdî "Svensk-kurdisk Journal", jimare 15-16, hawînî 1989.

Mehabat Kurdî

AZADÎ

Abdurahman Durre

Dilxilt

Dev musulmanê dil gawur, dev yarê dil neyar, dev xweşê dil xilt, dev sosyalîstê dil kemalîst û gotinên wekî wan ku ji mirovên sextekar û durû re bîn gotin wê pîrî di cihê xwe de bin.

Di rojnama Milliyetê de (7.6.1992) nivîsareke wiha li ber çavê min ket: "Avrupanin Türkiye hakkında çirkin raporu." Dîqeta min kişand, min bala xwe dayê ku sosyal demokratê me yê namîdar 'İsmail Cem' dibêje: "Gere em Ewropa protesto bikin (berbîrê wan derên), ew çawa navê Kurdistanê tînin ser zimanê xwe û behsa mafên Kurdan dikin. Wiha 'didomîne': "Kurdistan diye bir yer yok, Kürt hakkı ve özgürlüğü onlara mı kalmış." Min rind bala xwe dayê ku Ewropa dibêje: "Kurd û Kurdistan lê zilm, zor û işkence dibe, divê ku van tîştan êdî nebin, mafên Kurdan yê demokratî û însanî bîn dayîn, Kurd jî weke hemû gelên dinyayê bin."

Bi rastî jî însaniyetî û demokrasi jî wilo divê, wilo dixwaze, belê çî mixabin e ku dev musulmanên dil gawur, dev sosyalîstên dil kemalîst, an jî gotin durust be dev çepên dil xilt, sextekarên dev bi zirt, jî însaniyetî û demokrasiyê fêrî nakin. Wilo bê hiş û bê mentiq in ku ji bo 30-40 hezar Tirkê Qibrîsê federasyon dixwazin û mafên 30-40 mîlyon Kurd jî înkâr dikin, ji navê Kurdistanê ditirsîn û dienirin.

Bi rastî ew ne bê hiş û nezan in, irqçî û hovê tûran in. Pîrî qenc û baş dizanin ku Kurdistan heye û li nav Tirk, Erebi û Ecem hatiye parçekirin, di binê zilm, zor, cerd û talanên wan de wêran bûye. Heta niha digotin Kurd tune ne, niha jî dibênin Kurd hene belê Kurdistan tune ye. Ez ji wan hovê bê mejî re dibêjim ku şerm û fedî bikin, bese bîvin pêkenînen dinyayê, Çawa Kurd hene çawa Kurdistan tune ye, Kurdistan yanî cih, war û meskenê Kurdan, herwekî Qirxîzîstan, Tatarîstan, Moxolîstan û Hovîstan, ku cih war û meskenê Qirxîz, Tatar, Moxol û hovan e.

Ez çî ji we re bêjim, belkî piçek hiş û mejiyê we jî hebe, xwedê ew jî ji we bistîne, hûn rind bibin pêkenîne alamê.

Divê ku em vê rastiye jî kifş bikin, ev bê însafî, bê hişî û bê mentiqiya ku hûn dikin ji hemû gelê Tirk re nabe mal. Em gelê bê gune û paqî ji vê mejî zengariya we û qirêjîyaya we tenzîh dikin. Lewra xelk weke dahl û darîstana ne. Di dahlan de teba û hov, hirç û gur, çeqel û leşxwer jî hene, şêr, piling, pezkûvî, xezal kew, qumrî û bazî jî hene, gul jî hene dirîk jî hene. Lê belê gotînek pêşyan e dibêje: "Çêlekek rêxoke navê garana gundekî xirab dike." Heta kemalîst û kelmîstê mîna we bê hiş û bê mentiq hebin, gelê Kurd û Tirk hêsan nabin, wê ji destê we pîrî bikşînin. Heviya min ew e ku xwedê zû rihê we bistîne û pêşîra me ji destê we xelas bike.

Ma kurro; hûn qe fedî jî nakin, qe biaqilekî demokrat û humanîstêkî di nav we de tune û ji we ranabe? Ev çî avtêz e bi ser we de hatiye? Erê yê wekî çavxêlê Yûgoslav (Kenan Evren) û gurê pîr (Türkes) esker in, jî dîrok, demokrasi û mirovayetiye tîştêk fêrî nakin û nizanin. Lewre hemû jîna wan di "hazir ol, rahat, buyurun qumandanîm" de derbas bûye, mejiyên wan zengarî û cilq bûye. Lê belê hûn yê ku di demekî de we doza çepîti, 'sosyalîstî û sosyal demokratîyê dikir, ev li we çî hatiye? Hûn qe nafikirin, hûn qe li dinyayê mêze nakin? Hemû tîşt hatine guhestin, hûn hê jî "eski tas eski hamam" serhişk û mejî zengarî mane. Kî dizane, belkî jî hûn xwe li ser heqiyê dizanin û me neheq dibînin. Ez texmîn nakim ku hûn ewqas jî bê hiş bin, hûn dilxiltê mejî genî ne, kemalîstê tûranî ne, mejî zengariyê sextekar in. Em ji we re û ji yê wekî we re dibêjin bîvin însan û merî, nebin gurên nav kerî..!

Qenc bizanin û fêrî bikin, ku êdî hûn bi van vir û derewên bê tam û bê xwê, bi van dek û dolaban û bi hileyên durûtî nikarin tu xeltê bikin, hişên xwe bînin serê xwe, gelî kelmîsta... Nizanîm gelo we seh kir?..

Jan Dost
KELA DİMDİMÊ

Weşanên Melsa

Navnîşan: Piyer Loti Cad. No: 85/2
Çemberlitaş / İSTANBUL

Tel: 516 72 01

KURDISTAN

Firehiya xaka Kurdistanê 520.000 km² ye. 25 milyon kes li axa Kurdistanê dijîn. Bajarên Kurdistan yên herî mezin ev in: Musil 1.200.000, Kermansah 580.000, Dilûk (antep) 600.000, Amed 400.000, Urmîye 350.000

Çemên mezin li Kurdistanê, Ferad 2.800 km, Dicle 1.900 km û Murad 722 km. in. Çiyayên herî berz û bi nav û deng ev in: Agirî (Ararat) 5.167 mt, Cîlo 4.116 mt, Sîpan 4.058 mt.

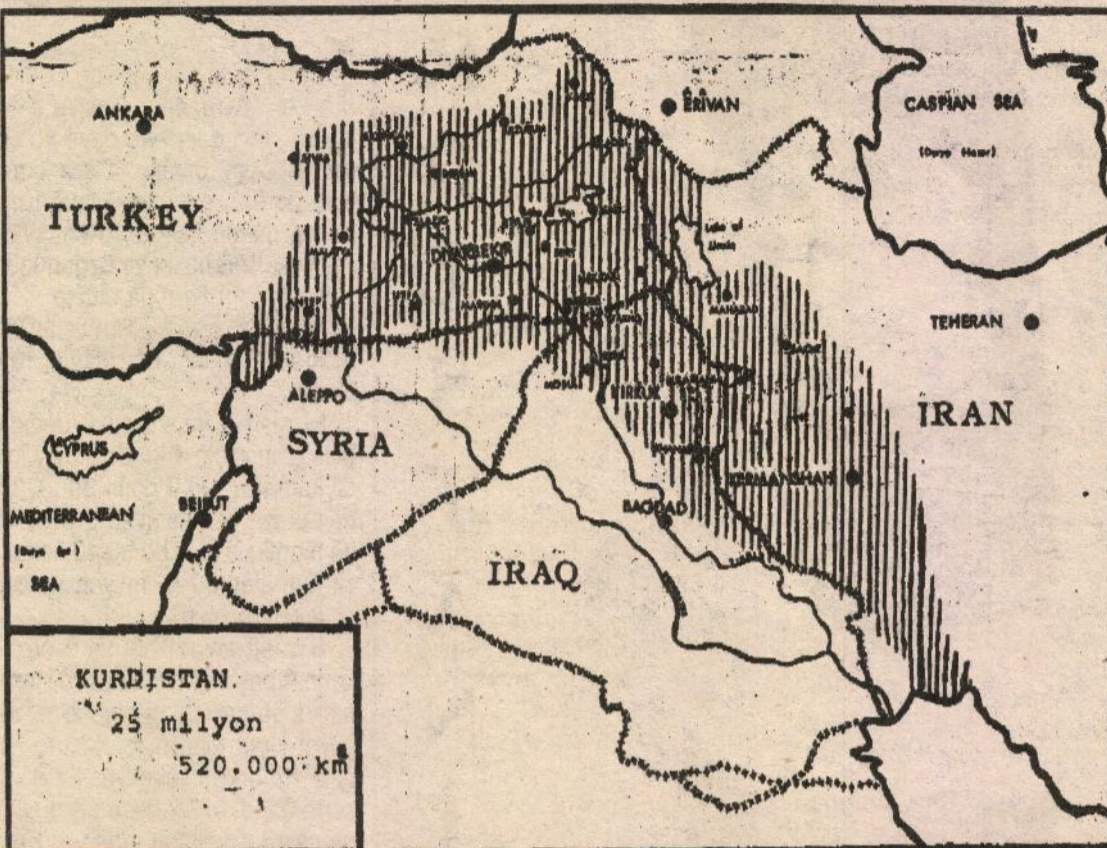
Dîrokname cîhanê û yên Kurdan li gorî ku dane xwiyankirin, Kurd zaroyên Med'an in û ew Arî nin. Berî ku Îsa pêxember ji dayika xwe bibe bi 1000 salî, ew di navbeyna çiyayên Zagros, li dora Wan û hetanî Urmîyê diman. Di sala 612 (Bî) de bi Persan re bûne yek û zora împaratoriya Aşuriyan birin. Lewmaye ku her Newroz, Kurd ji xwe re rojekî mîna xelasbûnê dinasin. Di wê rojê de jî Kurd, rizgar bûbûn.

Piştî ji dayikbûna Îsa împaratoriya Roma tê Kurdistanê û Rojhilata navîn dagîr dike. Li vir şerê di navbeyna Roma û Sasaniyan de dest pê di-

BEXÇEYE ZAROKAN

Niştimana xwe binas

BERHEVKIRIN: GABAR ÇIYAN-MEHABAT KURDI

ke. Ev şer hetanî sala 620 an dom dike. Jê û pê de Ereb tene holê û gellek deveran dagîr dikin. Şer vê carê di navbeyna Ereb (Abbasi) û Bizansiyan de derdikeve û Kurd jî jê fêde dikin, dewleta Merwaniyan ya Kurdan

çêdikin. Piştî Tirk tene navçê. Dûvre împaratoriya Osmanîyan ava dikin. Osmanî dixwazin Kurdan têxine bin hukmê xwe, lê Kurd qebûl nakin, lê xayinê mezin yê Kurdan Îdrîsê Bedlîsî bi fen û dolaban eşîretên Kurdan ji rê

derdixe û Kurdan bi Osmanîyan ve girêdide. Şer di navbeyna safawî (fars) û Osmanîyan de (Tirk) dest pê dike û bi peymana Qesrî Şîrîn li hevdu tî, Kurdistan dibe 2 beş. Di sedsala 19 an de Fransewî, Rusî û Îngîlîzî

tên navçê û dikevin xaka Kurdistan, ji bo ku li xwe pay kin. Kurd li hemberî wan gellek şerên mîna Rewanduz, Ubeydulah kirin; lê dagîrkeran bi peymana Lozanê (1923) Kurdistan di navbeyna çar welatan de beş kirin. Di navbeyna salên 1924 û 40 an de gellek şerên Kurdan ji bo xelasbûnê çêbûn, weke şêx Seîd, Dersim û hwd. Lê Kurd bi ser neketin. Piştî li başûrê Kurdistan di navbeyna salên 1961 heta 1935 an şer çêbû. Lê ev şer ne ji bo xelasbûna tevayî bû. Ji bo daxwazên heqê kulturî, ziman û hwd. bû.

Di sala 1978 de PKK (Partiya Karkerên Kurdistan) ava bû. Li ser bingehê serxwebûn û azadiya Kurdistan ava bû. Ji salên 1980 heta niha li zindanan gellek Berxwedanên bi nirx ji teref endamên wan ve hatin kirin. Ji sala 1984 an vir ve, bi gerillayên ARGK (Artêşa Rizgariya Gelê Kurdistan) şerê çekdarî dest pê kiriye û niha dikin ku artêşa neteweyî damezirînin. PKK biryarek dîrokî daye ku, ji niha û nêz de parlamentoya neteweyî ava bike. Ev jî mizginiyek pirr xweş e ji bo tevayê Kurdan.

MARŞA XWE BINAS

Ey reqîb

Ey reqîb her maye qewmê Kurd ziman
 Naşikê danayê topên zaman
 Kes nebê Kurd dimirin
 Kurd jî jîn divên
 Jîn dibe qed nakeve
 Ala Kurdan
 Em xortên medya û keyxusrew in
 Seyr bike xwîna diyan me da rijand
 Kes nebê Kurd dimirin
 Kurd jî jîn divên
 Jîn dibe qed nakeve
 Ala Kurdan
 Em xortên rengê sor û şoreş in
 De bi xwîn neqşin bikin taca cîhan
 Kes nebê Kurd dimirin
 Kurd jî jîn divên
 Jîn dibe qed nakeve
 Ala Kurdan
 Lawên Kurd rabûn ser xwe wek şerân
 Dîn îman ayîn îman Kurd û Kurdistan
 Kes nebê Kurd dimirin
 Kurd jî jîn divên
 Jîn dibe qed nakeve
 Ala Kurdan
 Lawên Kurd tev hazir û amade ne
 Can fidane can fida tev can fida
 Kes nebê Kurd dimirin
 Kurd jî jîn divên
 Jîn dibe qed nakeve
 Ala Kurdan

Berhem: Dildar (Başûrê Kurdistan 1918-1948)

WELATEN CÎHANE BINAS

Etopya

42 milyon kes li Etopyayê dijîn. Paytexta wê Addis Abeba ye. Ji ber sedemên ku ev welat heya sedsala 19 an ji teref Ewropîya hatibû dagîrkirin û piştî jî rizgar bû, lê rejîmên li ser kar dikator bûn û kar ji bo berjewendiyên gelê xwe ne dikirin, Etopya feqir ma. Ji gellek aliyên weke welat bi pêş ne ket. Lê berî niha bi salekê, grûbên şoreşger bi şerê çekdarî bi ser ketin û hatin ser hukim. Niha li wir hinek kar tê kirin, lê gel hîn jî hejar e, mecalên tenduristî kêmin; ji ber wilo jî mirov dimrin.
 Gel li wir îdara xwe bi çandîni û xwedîkirina pez û hatina behrê dikin.

HEYWANEN WELATE XWE BINAS

Pezkovî

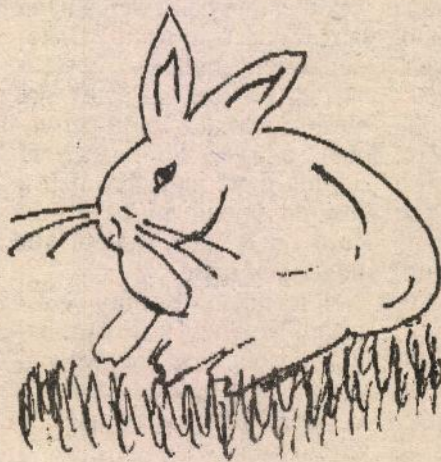
Pezkoviyên li Kurdistanê belek belekî nin. Dirêjbûna wan ji erdê 1 mt. heye. Pirr bi goşt in. Giraniya wan nêzî 100-150 kg. heye.
 Pezkoviyên li Kurdistanê pirr hez ji hêşinayiyê dikin. Her wiha fêkî jî dixwin. Emrê pezkoviyên pirr dirêj e. Ew 20-25 salan dijîn.

Pezkovî

Kêroşk (Kêrgo)

Kêrgoyên ku li Kurdistanê dijîn belek belekî ne û sipî ne. Diroj bûna wan 40 cm. heye. Nêzî 3.5 - 4 kg giran in. Ew pirr hez ji hêşinayiyê dikin. Emrê wan 10-12 sal dirêj e.

Kêroşk (Kêrgo)

Ressam Suleyman Danişman, li ser huner dîtinên xwe diyar dîke:

'Huner bi têkoşîna gel ve girêdayî ye'

Suleyman Danişman

Ressam Suleyman Danişman: "Huner bi jiyana gel ve divê girêdayî be. Lewre tenê dikare bi vî awayî xwe li piya bigire. Lewre hunermend û huner ji çi celebî dibe bila bibe bi çanda jiyana gel ve ye. Anku hunera gel ew e ku xwe ji pêvajoya têkoşînê dîr nexe"

"Keçikên me di îşkencê de"

Ji kerema xwe re hûn dikarin bi kurtasî xwe bidin nasîn?

-Di sala 1948 an de li bajarê Mazra (Elezîz) yê, li gundê Çaqanê ez hatim dinyayê. Min xwendegaha navîn û lîseyê li bajarê Elazîzê xwend, dawî li Îstebolê At. Egt. ê beşa wêne (resim) ê qedand.

We kîngê dest bi çêkirina wêneyan kir, tiştên ku hûn da-fandin çêkirina wêneyan û li ser we testî dikarin çi bûn?

-Bi dil û can ku min dest bi mamostatiyê kir, min wêne (resim) çêkirin. Lê min wê yekê jî ji bîr nedikir ku mirov bikaribe bi serketinî wêneyan çêke, divê mirov perwerdeyê bibîne. Ez dibêjim qey ev raman bû ku min defande perwerdehiya beşa wêneyan. Piştî qedandina dibis-

tanê demke dirêj min çêkirina wêneyan domand. Min li ba xwe tim wê yekê digot: "Divê ku zilm û zordariya salên heştêyan di wêneyan de bê neqşandin. Lewre divê di her qada jiyana de mirov bi navgînên cûr be cûr doz û têkoşîna xwe bidomîne. Di tevahiya jiyana de hewcedarî bi tiştên li ber çavan jî û bi rûçik û pêjna hevparîtiyê jî heye. Ev qada huneriyê mirov nikare bişemirîne (biterikîne) û bi tenê bihêle. Ez bi kurtasî dikarim van sedeman bihejmêrim.

Gelo hûn di derheqê hunera kurdî de çi difikirin?

-Em dikarin wêneya Kurdî li du beşan parave bikin.

a. Dema nûjen ku di wêneyan de hebûna Neteweyî, nasname û şerê Neteweyî bi aqîfî û bi zanebûnî tede tê dîtin.

b. Wêneya Kurdî ya di doman û qonaxa dîrokî de. Ev jî ji dema şkeftan ta îro hunera wêneya Kurdî ye. Ev mijar (babet) jî mîna mijarên din (dîrok, arkeolojî) pirsgerêkek ku bête ronîkirinê. Bi

xebatên ferdî hinek hatine ronîkirin, lê dîsa gotina dawî divê sazgehên zanistî bibêjin. Di rojên pêşiya me de gava Neteweya Kurd dezgehên xwe ava bikin dê ev pirsgerêk bixwe çareser bibin.

Ku em vegebin ser wêneya îroyîn, li her perçe yê Kurdistanê xebata wêneyî heye. Her çiqas li perçe û beşên cûr be cûr ev xebat tînin kirin, dîsa mijarek hevparî tî de heye. Ev mijar jî têkoşîna Neteweya Kurdî ye, serhildan û berxwedana Kurdî ye. Tu hêz û qewet di ber ne daye ku ev mijar di wêneyan de neyê neqşandin.

Lê gava em hunera wêneya Kurdî bi awayek teşeyî (formî) hildin destê xwe gellek gelş û gellemeşê dertên ber me. Ev gelş ne bi tenê ji bo resamiyê, ji bo her çalakîyên me henin. Bi gelemperî di şirovehiya wêneyan de ev gelş û geremol henin. Bi kurtî bê gotin di huner de arabeskîtiyê heye. Ev yek ne ji bo wênetiyê, lê ji bo hemû çalakîyên hunerî hene, mîna muzîk, wêje û hwd. Ev jî ji

têgihandinên çewt tînin. Lewre hemû Neteweyên serdest û hêzên emperyal, çanda xwe bi navê gerdûnîtiyê dixwazin ku bi me bidin pejirandin. Hinek hunermendên me yê xwedê giravî bi navê gerdûnîtiyê xwezîya xwe bi vî çandê anîne û li gora wê berhemên xwe afirandine.

Divê mirov xwe bi hemû nîrx û rûmetên wê civakê bixemilîne wê ji nêzik ve binase. Bi vî awayî mirov dikare xwe bigihîne mirovatiya hemdemî.

Hûn di derbarê huner de bi taybetî jî derbarê resimên ku bi gel ve ne û ji jiyana berçavî ne dîr in, çi difikirin?

Bi awayê ku min li jor jî got, huner bi jiyana gel ve divê girêdayî be. Lewre tenê dikare bi vî awayî xwe li piya bigire. Lewre hunermend û huner ji çi celebî dibe bila bibe bi çanda jiyana gel ve ye.

Anku hunera gel ew e ku xwe ji pêvajoya têkoşînê dîr nexe. Ev yek ne rast e ku gel ji hunerê fêrnake û pê re pêwendiyên (têkiliyên) wî tune ne. Bi taybetî dan û standina Kurdan ya bi huner re mîna keke berçavî ye (mîşexes) yê ku wê rastiya nabînin, bila xalî û xaliçeyên Kurdan binêrin, ev mîna keke gellek girîng e, mirov xaliyên Kurdî dikare mîna tabloyeke wêneyî binirxîne. Bi sedan salan berê gelê Kurdî di nav wênekariyê de jiya-ye. Hem jî, ji wan kesên ku xwe hunermendên hemdemî dibînin bêtir hunermend in û hin bêtir jî civatkar in. Ev yek hatiye îspatkirin ku hunerî ji bona gel e, ji bona kesên hilberkar e.

Hûn dikarin li ser êkolên

wêneyan (resiman) de çend gotinan ji me re bibêjin?

Gengeşîya (muneqşeya) herî mezin ên ku tê kirin li ser wêneyên nedîtbar (mucerret, soyut) û figuratîf in. Sosretêk gelek mezin e berê ev gengişî li ser "huner ji bo gel e an jî ji bo huner e" dihate kirin. Lê îro, ev gengişî li ser nedîtbarî û figuratîfiyê tê kirin. Bi awayek din gengişî jî hatiye arabesk kirin. Ên ku wê gengişiyê jî dikin derdorên hunermend û akademîsyen in. Ev kes li dervayê civakê di atolyên xwe de dijîn û li gorî xwe ji xwe re dinyayek ava kirine. Ji wê hunerê re jî dibêjin "hunera azad" û ev gotin ji sermayedarîtiyê tê û mejiyê wî tîne bîra mirov.

Ev tiştên ku jê re dibêjin hunera nedîtbarî tu tiştêkî nayne ber çavan û bêteşe ye. Em jî wê yekê re dikarin bibêjin ew civata ku hatiye xerakirin, dejenere kirin ev hunermendên wê civatê ne.

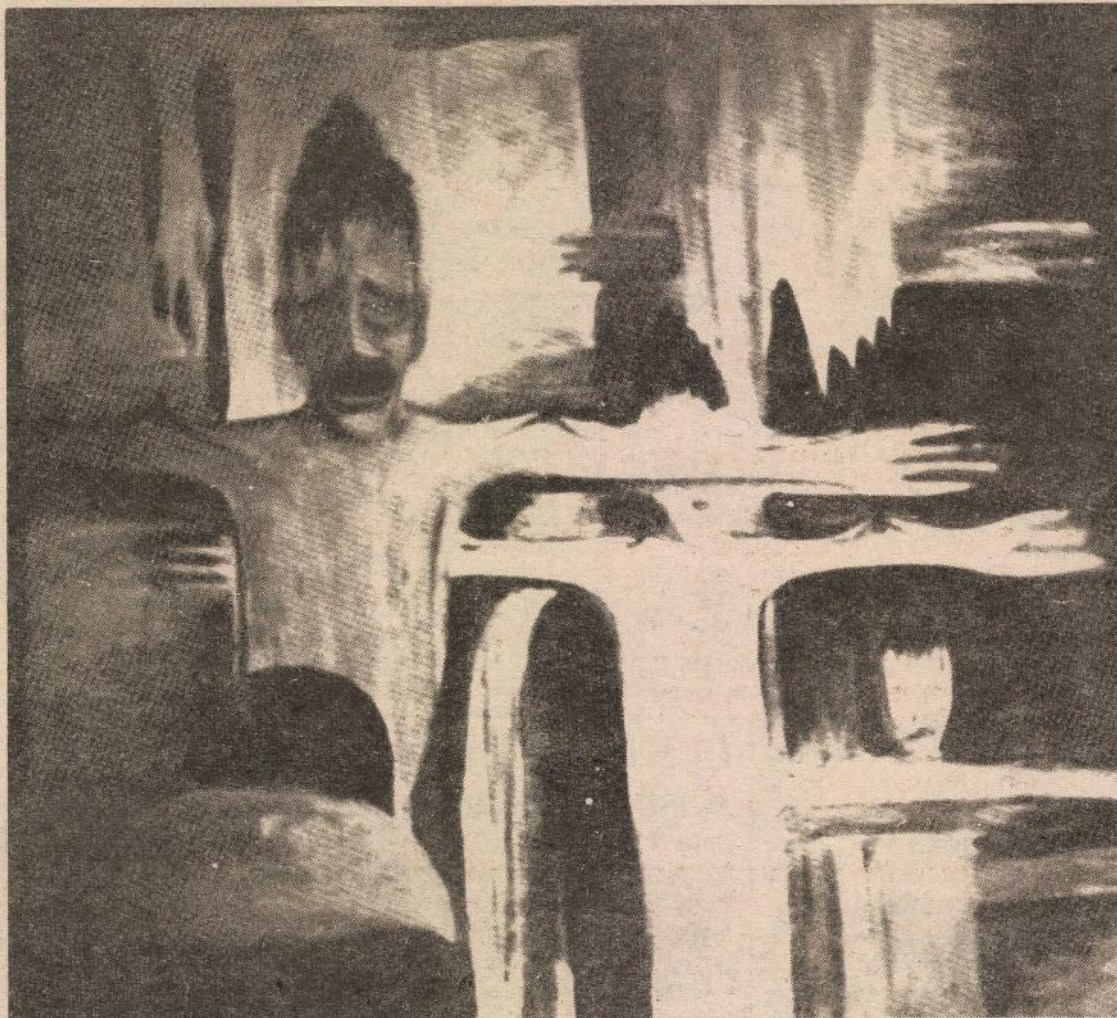
Divê ku em wê yekê jî bîr nekin, ew kesên nikaribin xwe bi gelan bidin fêmkirin û ewqas ji gelê xwe biyan bibin, em nikarin ji wan re bibêjin hunermend. Divê em naxek dîr ji wan re peyde bikin. Divê hunermend hûnera xwe li ser rastiya civakî ava bike.

Hûn dixwazin tiştên din jî bibêjin?

Hunermendbûn ne karek hêsan e, kêferat, fedekarî û berpirsiyariyê dixwaze. Gava mirov hinek tiştan biafirîne û derxe holê wê gavê mirov bi xwe şanaz dibe kêfxweş dibe. Hunermend ew in ku bi mirov fersenda estetîka hevpar didine qefaltinê.

Hevpeyvîn: M.Şefîq

Di îşkencê de berxwedan

welat

• Li ser navê ÎMC Basın-Yayın Ltd. Şti. (adına) Xwedî (Sahibi) Zübeyir Aydar • Mudurê Dezgahê (Müessese Müdürü) Zübeyir Çakır • Berpirsiyarê Giştî (Genel Yayın Yönetmeni) Abdullah Keskin • Berpirsiyarê Nivîsaran (Yazı İşleri Müdürü) Mazhar Günbat • Navnîşan (Adres): Nuruosmaniye Cad. Atay Apt. No:5 Kat:1 D. 4 • Cağaloğlu / İstanbul • Tel:511 57 60-511 66 02 • Fax: 511 51 57 • Berpirsiyariya a Ewrûpa • Postfach: 1531, 5300 Bonn 1, Germany • Tel: (49) 228-630990 • Fax: (49) 228-630715 • Çapkirin (Baskı): Metinler Matbaacılık • Belavkirin (Dağıtım): Birleşik Basın Dağıtım AŞ